

Józef Mandziuk

"Mądrość przeszłości... : z historią i dla historii przez życie", Jan Walkusz, Pelplin 2004 : [recenzja]

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 11/2, 288-289

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Walkusz, *Mądrość przeszłości... z historią i dla historii przez życie*. Pelplin 2004, ss. 208.

W 1993 r. z racji sześćdziesiątych urodzin i 30-lecia pracy naukowo-dydaktycznej w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim ks. prof. dr hab. Zygmunta Zielińskiego ukazała się książka pamiątkowa pt.: *Kościół i społeczności – rewolucje – demokracje – totalitaryzmy*, dedykowana Mu przez przyjaciół i uczniów. Czas nieubłaganie szybko ucieka i w 2004 r. Profesor przeszedł w stan spoczynku i temu „wspaniałemu i niedoścignionemu w życzliwości i kompetencji Mistrzowi, prawdziwie ludzkiemu Człowiekowi” ks. prof. KUL dr hab. Jan Walkusz złożył w dani „z darem wdzięczności, pamięci i dobrych życzeń na piękne dni jesieni życia” prezentowaną książkę pt.: *Mądrość przeszłości... czyli z historią i dla historii przez życie*. Ks. prof. dr hab. Marek T. Zahajkiewicz, dyrektor Instytutu Historii Kościoła KUL, napisał przedmowę, opartą na słowach wielkiego polskiego historyka Jana Długosza, dotyczące historii jako mistrzynie życia. Autor publikacji, następca Profesora na Katedrze Historii Kościoła XIX i XX w., w trzech rozdziałach przedstawił drogi życiowe i kierunki badań swojego Mistrza oraz zaprezentował dokumentację bibliograficzną. Życie Jubilata nie było sielanką, stąd na 13 stronkach Czytelnik może poznać środowisko rodzinne, miejsca i osoby, które pozostawiły niezatarty ślad na jego życiowych drogach, a jednocześnie pozostawały „w ścisłych relacjach do charakteru, postawy i dokonań lubelskiego uczonego”, pochodzącego z Cerkwiny pod Tucholą. Skreślona lekkim piórem sylwetka przybliży ks. Zielińskiego jako człowieka, kapłana-duszpasterza i uczonego-profesora.

Ogromnie ważny dla polskiej biografistyki uczonych jest rozdział II-gi, ukazujący kierunki badawcze bohatera książki. Ks. Walkusz pokusił się o przedstawienie, podanie charakterystyki i głębsze omówienie zagadnień, które Profesor porusza w swojej twórczości naukowej. Należą do nich: dzieje papieżstwa, procesy kształtujące oblicze dziejów XIX i XX wieku, dzieje Kościoła pod zaborami, dzieje Niemiec, Kościół w okresie międzywojennym, mniejszość narodowa i wyznaniowa, okres hitleryzmu i okupacji, Kościół w Polsce po drugiej wojnie światowej, felietonistyka polityczno-społeczna. Spod pióra Profesora wyszły pozycje, jak *Papięstwo i papież dwóch ostatnich wieków, czy Kościół w Polsce 1944-2002*, które na stałe weszły do polskiej historiografii kościelnej. Ks. Walkusz stara się przeprowadzić analizę twórczości swojego Mistrza i w tym zamierzeniu wykazał swoją wielką dojrzałość naukową. Zazwyczaj charakterystykę twórczości podaje się po śmierci uczonego. Jest ona nieraz lapidarna, a często w ogóle jej nie ma. Redagując t. IX *Słownika polskich teologów katolickich (1994-2003)*, staram się uczulić autorów opracowań poszczególnych teologów właśnie w zakresie podania cech charakterystycznych ich twórczości naukowej. Nie zawsze to się udaje, bowiem autorzy unikają skreślenia tej problematyki, choć dotyczy ona już zmarłych uczonych. Ks. Walkuszowi udało się przybliżyć i krytycznie omówić twórczość swojego Nauczyciela, który żyje i jest w pełni się twórczych. W tym wypadku prezentowana książka jest prawdziwym dziełem ucznia o swoim Mistrzu.

W rozdziale ostatnim autor podał wykaz publikacji Profesora (495), wykaz prac magisterskich (180) i doktorskich (36), powstałych pod Jego kierunkiem, wykaz recenzji

habilitacyjnych (21) i opinii do tytułu profesorskiego (10) oraz laudacji przy doktoratach honoris causa (2). Dorobek jest iście imponujący i to w zakresie twórczości naukowej, jak i dydaktyce akademickiej. Imponuje szczególnie Jego promotorstwo prac doktorskich i to zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Ks. Zieliński bowiem posiada najwięcej promowanych doktorów z zakresu historii Kościoła w dziejach nauki polskiej, a prawie wszystkie rozprawy doktorskie powstałe na Jego seminarium naukowym ujrzały światło druku.

Książka została zaopatrzona w liczne fotografie ilustrujące życie i działalność Jubilata. Otrzymała też twardą oprawę, co jest zasługą Wydawnictwa Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”.

Osobiście byłem recenzentem dysertacji trzech doktorantów Ks. Prof. Zygmunta Zielińskiego, a On napisał obszerną opinię do mojej nominacji do tytułu profesora nauk humanistycznych. Pragnę Mu za to serdecznie podziękować i życzyć dalszych wielkich osiągnięć naukowych w długim i twórczym życiu.

Ks. Józef Mandziuk